

Jaarstukken Prolander 2024

Jaarverslag en jaarrekening over het boekjaar 2024

18 maart 2025 | versie: definitief | ■ ■ ■

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 20 maart 2025
Behorende bij briefnummer: 004 d.d. 20-03-2025
Paraaf:

Jaarstukken Prolander 2024

Jaarverslag en jaarrekening over het boekjaar 2024

Foto op de cover: inrichting klimaatbuffer Ootmaanlanden Koningsschut

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 20 maart 2025

Paraaf:

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag met daarin de jaarrekening over 2024 van de bedrijfsvoeringsorganisatie (hierna: organisatie) Prolander. In deze jaarstukken legt het bestuur van Prolander verantwoording af over besteding van middelen en behaalde resultaten in 2024. We laten zien wat onze organisatie heeft bereikt en wat dat heeft gekost.

In 2024 werkte Prolander intensief samen met onze gebiedspartners aan de opgaven zoals vastgelegd in de Provinciale Prestatieovereenkomsten (PPO's) met onze opdrachtgevers, de provincies Groningen en Drenthe. In dit verslag geven we hier een korte update over. Het bestaansrecht van Prolander ligt immers in het realiseren van de opdrachten die we 'buiten' realiseren. De belangrijkste is het Natuurnetwerk Nederland (NNN) die we veelal integraal met Kaderichtlijn Water maatregelen realiseren en in aanvulling krijgen we in beide provincies aanvullende opdrachten zoals Toukomst, Programma Natuur maar ook kavelruil waarmee we de landbouwstructuur verbeteren. Aanvankelijk waren we in 2024 in opdracht van beide provincies onderweg om de organisatie op te schalen in relatie tot de provinciale invullingen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). In de loop van het jaar werd duidelijk dat van opschalen vooralsnog geen sprake is en hebben wij onze inspanningen voor Drents Programma Landelijk Gebied/Toekomst Landelijk Gebied Drenthe (DPLG/TLGD) en TLG (Toekomst Landelijk Gebied) afgeschaald. Naast invloeden van buitenaf, hebben we in 2024 ook het tragische verlies van een medewerker meegemaakt, wat de nodige impact op de organisatie heeft gehad.

In deze context heeft Prolander de geplande doelstellingen uit de begroting 2024 gerealiseerd. We zien ook dat, bijna 10 jaar na oprichting, Prolander ongeveer is verdubbeld in omvang en dat ons takenpakket aanzienlijk is verbreed. Na een intensieve periode van voorbereiding en plannen maken met de streek groeit bovendien het aantal projecten dat in uitvoering komt. Hiermee komt de organisatie in een nieuwe fase die weer andere vragen stelt aan onze bedrijfsvoering. We hebben daartoe in 2024 bijvoorbeeld stappen gezet in het verder aanscherpen van ons risicomanagement. Dit helpt ons om onzekerheden vroegtijdig te identificeren, beheersmaatregelen te treffen en het goede gesprek met onze opdrachtgevers te voeren. Ook hebben we belangrijke verbeteringen doorgevoerd in onze bedrijfsprocessen. Deze verbeteringen gaan niet alleen over onze systemen, maar ook over hoe we werken. Hier gaan we in 2025 mee door. Een ander belangrijk onderdeel was de evaluatie van de dienstverlening die Prolander afneemt van beide provincies. Zo zijn we goed voorbereid op het maken van nieuwe afspraken in 2025. Kortom, de organisatie ontwikkelt zich verder, passend bij de vragen en behoeften van onze opdrachtgevers. Op deze manier leggen we een stevig fundament voor de komende jaren.

Ook financieel staat Prolander er goed voor. We sluiten het jaar af met een positief resultaat. Onze algemene reserve is de komende jaren een belangrijke buffer om eventuele financiële risico's op te vangen. Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn bij veranderingen in wet- en regelgeving (zoals de wet DBA) of door technologische vernieuwingen, zoals de vervanging van ons verouderde financiële systeem.

We zien de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Evelien van Everdingen
Directeur Prolander

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 20 maart 2025

Paraaf:

Inhoudsopgave

Jaarverslag	6
1. Programmaverantwoording	7
1.1. Wat hebben we gedaan en bereikt?	7
1.1.1. Extern: het werk in de projecten	7
1.1.2. Intern: doelen en resultaten van de organisatie Prolander	9
1.1.3. Intern: bedrijfsvoering	13
1.2. Ondersteuning door de deelnemende provincies	14
1.3. Wat heeft het gekost en wat waren de baten?	15
1.3.1. Voorstel resultaatbestemming 2024	15
2. Paragrafen	16
2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	16
2.1.1. Kaders weerstandvermogen	16
2.1.2. Inventarisatie van de risico's	16
2.1.3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit	18
2.1.4. Beschikbare weerstandscapaciteit	18
2.1.5. Financiële kengetallen	19
2.2 Financiering	20
2.2.1 Kasgeldlimiet	20
2.2.2 Geldleningen	20
2.2.3 Omslagrente	20
2.2.4 Renterisiconorm	20
2.3 Bedrijfsvoering	20
2.4 Wet Open Overheid	21
Jaarrekening	23
3 Waarderingsgrondslagen	24
3.1 Grondslagen voor waardering	24
3.2 Grondslagen voor resultaatbepaling	25
3.3 Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording	25
4 Overzicht van baten en lasten	26
4.1 Overzicht van baten en lasten over de periode 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024	26
4.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten	27
4.2.1 Personele kosten	27
4.2.2 Materiële kosten	28

4.2.3 Bijdragen	29
4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten	30
5 Balans	31
5.1 Balans per 31 december 2024.....	31
5.2 Toelichting balans per 31 december 2024	31
5.2.1 Vaste activa	32
5.2.2 Vlottende activa	32
5.2.3 Vaste passiva.....	33
5.2.4 Vlottende passiva.....	34
5.3 EMU-saldo.....	35
5.4 Niet in de balans opgenomen rechten/verplichtingen	35
5.5 Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen en garantstellingen.....	36
5.6 Rechtmatigheidsverantwoording	36
6 Wet normering topfunctionarissen	38
7 Gebeurtenissen na balansdatum	41
8 Controleverklaring van de accountant	42
Bijlagen.....	43
Bijlage 1 – Wijzigingen op de begroting 2024	44
Bijlage 2 – Gedetailleerd overzicht van de activa	46
Bijlage 3 – Gedetailleerd overzicht overhead.....	47
Bijlage 4 – Taakveldenoverzicht.....	48
Bijlage 5 – Lijst met afkortingen.....	49

Jaarverslag

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 20 maart 2025

Paraaf:

1. Programmaverantwoording

Prolander is dé uitvoeringsorganisatie voor het landelijk gebied van de provincies Drenthe en Groningen. Wij vertalen provinciaal beleid naar concrete plannen; van het ontwerp tot regie op het proces en de uitvoering. Uiteindelijk zorgen we ervoor dat de schop de grond in gaat. Wij werken aan de inrichting van een mooi, waardevol en toekomstbestendig landelijk gebied waar alle generaties kunnen wonen, werken en recreëren.

De organisatie die daarvoor nodig is, is het hoofdonderwerp van deze Programmaverantwoording. De begroting 2024 is op 26 juni 2023 vastgesteld. In totaal is de begroting 2024 in de loop van 2024 zeven keer gewijzigd. Dat lijkt veel, maar voor Prolander als Gemeenschappelijke Regeling wordt de begroting ver voorafgaand aan het begrotingsjaar opgesteld (t-2). Hierdoor zijn wijzigingen op een lopende begroting vrijwel onvermijdelijk. De begrotingswijzigingen in 2024 betroffen onder meer de stijging van de rentebaten en de aanvullende opdrachten van de provinciale opdrachtgevers aan Prolander.

1.1. Wat hebben we gedaan en bereikt?

De verantwoording over onze opdracht van de beide provincies vindt plaats via de provinciale beleidsprogramma's, respectievelijk Natuurlijk Platteland (Drenthe) en Landelijk Gebied (Groningen). In dit jaarverslag geven wij in paragraaf 1.1.1. op hoofdlijnen aan wat we het afgelopen jaar hebben bereikt in het kader van onze PPO's.

In dit jaarverslag staat de verantwoording van de organisatie Prolander centraal. Dit komt aan de orde vanaf paragraaf 1.1.2.

1.1.1. Extern: het werk in de projecten

Projecten Drenthe: de highlights

In Ootmaantlanden, in Zuidwest Drenthe, is een klimaatbuffer aangelegd. Dit is een natuurgebied binnen het NNN en helpt om Meppel droge voeten te houden. In Geelbroek, in de Drentsche Aa, zijn we begonnen met het herstellen van de natuurlijke waterhuishouding en het aanleggen van kades. In dit NNN gebied wordt water vastgehouden zonder dat bewoners en landbouw daar last van hebben. In De Noordma, in De Hunze, werken we aan de doelen voor natuur en waterberging. Hier komt een doorstroommoeras, waar water kan blijven stromen. In Boonspolder Spijkerboor is in 2024 het werk afgerond. Er is 20 hectare nieuwe natuur gemaakt, met veel aandacht voor waterberging en waterbeheer. In Oude Diep is het werk in Wijsterbroek afgerond. In Noordwest-Drenthe hebben we gewerkt aan de pilot Gebiedsaanbod Veenhuizen, een initiatief dat vanuit de regio zelf komt. In het Bargerveen zijn we begonnen met het verleggen van de Stheemanstraat. Ook zijn we bezig met de voorbereidingen voor de aanleg van Buffer Zuid.

De aan- en verkoop van NNN-grond en ruilgrond verliep in 2024 moeizamer. Dit kwam door onzekerheid over de toekomst van het landelijk gebied. Hierdoor werden er minder hectares aangekocht dan verwacht. Dit vertraagde soms ook projecten, omdat grond nodig is om verder te kunnen. Boeren en particulieren toonden in 2024 opnieuw belangstelling voor realisatie en beheer van natuur op eigen grond via de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap. Ook is er via kavelruil veel gedaan om landbouwgrond beter in te richten.

Hunze: inrichting Boonspolder

Projecten Groningen: de regio's en enkele projecten

Op 12 juli 2024 is in het Zuidelijk Westerkwartier (Groningen West) de recreatieve en educatieve inrichting van De Drie Polders en Polder De Dijken - Bakkerom opgeleverd. Dit zorgt voor extra waarde naast de verbeteringen voor natuur en water. Het gebied Dwarsdiep wordt met 590 hectare belangrijk voor waterveiligheid. In 2024 is hiervoor het voorontwerp afgerond. In 2025 volgen de aanbesteding en uitvoering. We betrekken bewoners en gebruikers bij de plannen via keukentafelgesprekken, zodat zij begrijpen wat er gebeurt en waarom.

In de Medenertilsterpolder (Groningen Noord) heeft Prolander een bescheiden rol in een pilot om de weidevogels beter te beschermen met agrarisch natuurbeheer. We ondersteunen de ondernemers in het gebied, Landschapsbeheer Groningen en het Waterschap bij onderwerpen als predatie en waterbeheer.

In Groningen Centraal maken we een plan voor de inrichting van de Polders Oosterland en Lappenvoort, op de grens met Drenthe. Het doel is om deze polders natter te maken, terwijl ze hun functie als noodwaterberging behouden.

In 2024 was de opgave voor Groningen Oost beperkt. De studie naar varianten voor de Ecologische Verbindingszone Bourtange is afgerond. In vier deelgebieden zijn we gestart met conditionerende onderzoeken voor het opstellen van inrichtingsplannen. We wachten hierbij op ontwikkelingen binnen het programma Toekomst Landelijk gebied Groningen.

De grondmarkt in de provincie Groningen, is net als in Drenthe, onzeker door de landelijke ontwikkelingen rond het NPLG. Hierdoor willen grondeigenaren minder snel verkopen aan de overheid, en hebben we minder kunnen doen dan verwacht.

Naast ons reguliere NNN-werk in de vier regio's voeren we in Groningen ook extra opdrachten uit voor de provincie. Een zeer omvangrijk project is de Landschapswerkplaats, onderdeel van het Programma Toukomst. Dit is een samenwerking met inwoners om het landschap te versterken. Eind 2024 is de Werkplaatsagenda opgeleverd. Daarnaast werken we aan de opdracht Bos&Hout. Dit betreft het uitbreiden van het areaal aan bossen in de provincie. In 2024 is voor 14 hectare aangekocht. Binnen het project Kustzone is een bedrijf aangekocht, waarvan 62 hectare wordt telt als realisatie binnen dit project. Voor het project Stikstof Liefstingsbroek is de eerste rapportage met meetgegevens opgeleverd. Ten slotte is als onderdeel van het TLG vanuit Prolander bijgedragen aan de bemensing van de duo's die de 7 deelgebiedsprocessen trokken en is het TLG voorzien van een kostenraming.

ZWK – De drie polders

1.1.2. Intern: doelen en resultaten van de organisatie Prolander

Om de in paragraaf 1.1.1 beschreven resultaten te kunnen behalen, is het nodig dat de organisatie beschikt over middelen en faciliteiten om doeltreffend en efficiënt het primaire proces te ondersteunen. Hiervoor zijn in de begroting 2024 doelen geformuleerd met specifieke aandachtspunten voor 2024. Hieronder staan per doel de aandachtspunten en vervolgens staat in het blokje 'resultaat' wat hiervan is gerealiseerd.

Doel 1: Goede opdrachtgever-opdrachtnemer relaties

Belangrijke aandachtspunten uit de begroting 2024 waren:

- Constructieve en rolvaste overlegsituaties tussen opdrachtgever en opdrachtnemer op meerdere niveaus;
- Strategisch overleg met beide provincies met aandacht voor uitvoerbaar beleid.

Resultaat doel 1

- Naast regulier overleg met de provincies op project-, programma- en organisatieniveau, is overlegd over nieuwe opdrachten met (deels) nieuwe provinciale opdrachtgevers. Voorbeelden daarvan zijn TLGD in Drenthe en TLG in Groningen.
- In Groningen is een gezamenlijke excursie georganiseerd voor onze provinciale partners.
- In Drenthe is gewerkt aan het meer coördineren van de verbindingen met de provincie en er zijn workshops georganiseerd rondom het onderwerp Opdrachtgever-/Opdrachtnemerschap.
- In afstemming met de provincies heeft Prolander als kennisdrager geadviseerd richting het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en het Interprovinciaal Overleg.
- In Groningen hebben wij dit jaar het Landbouwdiner georganiseerd waar gesproken is met verschillende landbouworganisaties en bestuurders van de provincie over de ontwikkelingen in het landelijk gebied.

Doel 2: De vitaliteit van het beschikbare personeel maximaliseren

Belangrijke aandachtspunten uit de begroting 2024 waren:

- Adequate arbozorg inclusief veiligheid (intern en extern);
- Goed verzuimmanagement (norm is maximaal 5% ziekteverzuim);
- Vitaliteit (werk-privé balans) en gezondheid.

Resultaat doel 2

Adequate Arbozorg en verzuimmanagement

- Het Arbobeleid is in 2024 geactualiseerd en sluit aan bij de huidige behoeften van onze organisatie en medewerkers. Ook het beleid rond agressie, geweld en ziekteverzuim is geactualiseerd.
- Het ziekteverzuim is verder gedaald. Eind 2024 bedroeg het totale ziekteverzuim 4,24%. Gemiddeld over 2024 was dit 4,46% (2023: 4,7%).
- Het Arbojaarplan 2024/2025 is vastgesteld als uitwerking van de Kadernota Arbo Prolander.
- We zijn gestart met een actualisatie van de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E).

Vitaliteit en gezondheid

- Duurzame inzetbaarheid, vitaliteit en veiligheid zijn belangrijke onderwerpen in het gesprek tussen medewerker en teammanager.
- In 2024 is opnieuw een preventief medisch onderzoek (PMO) onder de medewerkers uitgevoerd.
- Op het gebied van veiligheid hebben we trainingdagen georganiseerd over verbindend communiceren gericht op een veilige werkomgeving.

Doel 3: De beschikbaarheid van voldoende vaardig personeel

Belangrijke acties uit de begroting voor 2024 waren:

- Doorontwikkelen arbeidsmarktstrategie om succesvol personeel te kunnen werven en behoud van de huidige bezetting ('binden en boeien');
- Bieden van baankansen voor starters;
- Duiden Functiehuis en ontwikkelen loopbaanpaden.

Resultaat doel 3

Arbeidsmarktstrategie

- In 2024 hebben we de in 2023 ingezette lijn rondom arbeidsmarktstrategie voortgezet en versterkt. Voor het inwerken van nieuwe collega's is verder geïnvesteerd in ons Prolanding programma.

Bieden van baankansen voor starters

- Bij het invullen van een aantal vacatures hebben we gekozen om jong talent aan te nemen. Deze starters op de arbeidsmarkt begeleiden wij met een ontwikkelprogramma.

Duiden Functiehuis

- In 2024 hebben we verdere stappen gezet in het duiden van de verschillende functies binnen ons generieke functiehuis. De nieuwe duidingen geven meer scherpheid over wat van medewerkers wordt verwacht en schetsen mogelijke loopbaanpaden. Ook draagt het positief bij aan het werven van medewerkers.

Doel 4: De lerende en adaptieve organisatie

Belangrijke acties uit de begroting 2024 waren:

- Doorontwikkelen van digitale vaardigheden om in de gedigitaliseerde werkomgeving van Prolander en de beide provincies te kunnen werken;
- Doorontwikkelen van de Prolander Academie;
- Inzetten op persoonlijk leiderschap en talenten;

- Verder verstevigen van Vakgroepen die kennis delen en ook ontwikkelen;
- Versterken van onze professionaliteit, vooral bij contractmanagement, risicomanagement, subsidies en kennis van procedures (in verband met steeds toenemende juridificering van de gebiedsprocessen);
- Onderzoeken welke betekenis de grotere en complexere opgave heeft voor de sturing in de gebieden en in de organisatie.

Resultaat doel 4*Digitale vaardigheden*

- In 2024 is alle medewerkers een opfriscursus SharePoint aangeboden. Voor nieuwe medewerkers maakt deze cursus standaard deel uit van hun inwerkprogramma.
- We zijn gestart met de implementatie en het gebruik van Power BI, waarmee we data nog beter kunnen analyseren en presenteren. Ook hebben we de eerste stappen gezet in het verkennen van de mogelijkheden en beperkingen van kunstmatige intelligentie (AI).

Prolander Academie

- De Prolander Academie is ons platform voor het delen van kennis en het organiseren van kennis- en ontwikkelactiviteiten. In 2024 hebben we diverse activiteiten georganiseerd om kennisontwikkeling en -deling te stimuleren.

Inzetten op persoonlijk leiderschap, zelforganisatie en talenten;

- In de gesprekken tussen medewerkers en hun teammanagers komen vaste onderwerpen aan bod, zoals persoonlijke ontwikkeling en werkgerelateerde doelen.
- We bieden medewerkers vanuit de Prolander Academie ondersteuning bij het ontwikkelen van hun persoonlijk leiderschap. Inmiddels heeft een groot deel van de medewerkers vrijwillig een Talenten MotivatieAnalyse gedaan. Om talentmanagement verder te versterken, zijn twee medewerkers opgeleid tot interne begeleiders hiervan.

Vakgroepen

- Diverse vakgroepen zijn in 2024 methodisch bezig met de doorontwikkeling en het inzichtelijk maken van hun sterktes, zwaktes en doelstellingen voor de toekomst.

Versterken professionaliteit

- Vakgroepen werken volgens hun professionele norm continu aan verbetering en ontwikkeling.
- We onderzoeken samen met een ingenieurbureau hoe we kennis over vergunning management kunnen borgen in onze organisatie.

- We werken aan de implementatie van het Ambitieweb, gericht op duurzaam inkopen wat is afgestemd op het inkoopbeleid van Drenthe. Ook is een plan ontwikkeld om de landbouwkennis bij Prolander te borgen.
- Najaar 2024 is verkend hoe risicomangement binnen Prolander verder kan worden ontwikkeld en ingebed in de interne sturings- en beheersingsprocessen.

Grotere en complexere opgave

- Vanaf 2024 wordt binnen Prolander gewerkt met vier teammanagers Mens en Ontwikkeling. Daarnaast is een adjunct-programmamanager aan het programmateam toegevoegd.

Doel 5: De beschikbaarheid van adequate ondersteunende systemen

Belangrijke acties uit de begroting 2024 waren:

- Bevorderen van interne en externe samenwerking door een digitale samenwerkingsomgeving (SharePoint en Office 365);
- Versterken van de bedrijfsmatige ondersteuning, zoals verdere professionalisering van de interne processen en ICT-voorzieningen;
- Uitvoeren van een deel van het Informatieplan 2023 – 2026.

Resultaat doel 5

- In 2024 is verder gewerkt aan het vergroten van het gebruik van Sharepoint en de efficiëntie hiervan.
- In 2024 zijn diverse AI Initiatieven ontplooid om medewerkers te inspireren over de mogelijkheden van AI in hun werkzaamheden.
- Er zijn in 2024 vier power BI rapportages ontwikkeld. Hierdoor is complexe data eenvoudig en visueel toegankelijk gemaakt.
- Uitfasering Oracle: de provincie Drenthe heeft in 2024 aangegeven de Oracle OnPremise omgeving te gaan uitfasen. Dit heeft grote impact op applicaties (EBS, P8VRIS en GIS) die de continuïteit in ons primaire proces borgen. Hierover was niets opgenomen in het Informatieplan 2023-2026 maar toch heeft 2024 voor een belangrijk deel in het teken gestaan van deze uitfasering. De deadline is eind 2026 waardoor dit ook in 2025 en 2026 een belangrijk onderwerp blijft. Wij verwachten nadelige financiële effecten doordat het beheer elders ondergebracht moet worden.

Doel 6: Herkenbaarheid van Prolander zowel wat betreft de projecten als de organisatie

Belangrijke acties voor 2024 zijn:

- Doorontwikkelen omgevings- en relatiemanagement;
- Zoeken van meer verbinding met Onderwijs & Onderzoek, actief contact leggen met universiteiten en hogescholen voor stages, scripties en gastcolleges.

Resultaat doel 6

- In 2024 zijn we gestart met het aanbieden van verdieping op het thema omgevingsmanagement voor onze medewerkers.
- Verbinding met Onderwijs en Onderzoek loopt op verschillende onderwerpen (Grond en GIS). Nieuw is dat we contact hebben met Hogeschool Van Hall – Larenstein over een nieuwe opleiding landinrichting.
- Met het Kadaster is contact gelegd om samen te gaan opleiden om kennis van de Wet Inrichting Landelijk Gebied te behouden.

Doel 7: Voldoen aan de eisen van nieuwe wetgeving

Belangrijke acties uit de begroting voor 2024 waren:

- Implementeren van de gevolgen voor Prolander van (ontwikkelingen binnen) de Wet Open Overheid, Wet Digitale Overheid en Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid en Omgevingswet;
- Opstellen Rechtmatigheidsverklaring door het bestuur.

Resultaat doel 7

- In 2024 is door de provincie Drenthe het project WOO gestart, waarbij wij grotendeels een volgende rol hebben. Het project loopt door in 2025.
- In 2024 hebben wij voor het eerst een eigen rechtmatigheidsverklaring door het bestuur laten vaststellen. De verbijzonderde interne controle heeft voor een hogere werkdruk gezorgd.

1.1.3. Intern: bedrijfsvoering

Formatie Prolander

Prolander heeft een basis formatie dat eind 2024 bestaat uit 76,78 FTE, waarvan 5% is ingehuurd. Daarnaast worden vanuit de provincies extra opdrachten bij Prolander belegd. Van het budget dat hiervoor beschikbaar is gesteld, beschikt Prolander eind 2024 over een formatie van 46,64 FTE. In totaal bestaat de huidige formatie van Prolander eind 2024 uit 123,41 FTE.

Gemiddelde bezetting 2024	Basis formatie		Aanvullende formatie		TOTAAL	
	FTE's	%	FTE's	%	FTE's	%
Prolander aanstelling	72,76	95%	31,37	67%	104,12	84%
Inhuur	4,02	5%	15,27	33%	19,29	16%
Totaal	76,78		46,64		123,41	

Sturing & management

Het management van Prolander heeft een omvang van 7,0 fte: de directeur (1,0 fte), 4 teammanagers (4,0 fte) zonder inhoudelijke sturingstaken, een programmamanager (1,0 fte) en een concerncontroller/manager bedrijfsvoering (1,0 fte).

Overhead

Volgens het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder overhead verstaan: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In de begroting 2024 is toegelicht dat de begrote overhead in 2024 33,1% bedraagt. Tevens is in de begroting 2024 aangegeven dat een percentage van 35% een adequate norm is voor de overhead. De gerealiseerde overhead in 2024 bij Prolander bedroeg 26,94%. Deze lagere overhead is het gevolg van de groei die Prolander in 2024 doormaakte als gevolg van aanvullende opdrachten. De berekening van de overhead is opgenomen in bijlage 3.

Investerings 2024

EBS

Ook in 2024 hebben we verbeteringen aan het financiële systeem EBS en bijbehorende projectadministratie aangebracht. Dat gaat dan bijvoorbeeld om:

- Test Automation Tool is in 2024 ingericht. Deze tool omvat onze belangrijkste financiële processen binnen EBS en APEX. Dit gebruiken we om aanpassingen in EBS en APEX geautomatiseerd te testen, waardoor handmatig testen minder nodig is;
- Eind 2023 zijn we begonnen met geautomatiseerde exports uit EBS en APEX voor interne en externe rapportages. In 2024 zijn de export-sheets opgeleverd en in gebruik genomen. Dit helpt bij de overstap naar Power BI-rapportages.

GIS

- GeoAI

In 2024 hebben we de GeoAI-pilot voortgezet in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen. De handhavingstaak binnen onze Vakgroep Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer bleek zeer geschikt voor een GeoAI-toepassing. Samen met de Rijksuniversiteit hebben we twee GeoAI-modellen ontwikkeld. In 2025 krijgt dit project een vervolg, waarbij de modellen verder worden geoptimaliseerd en afgestemd op de behoeften van onze vakgroep. Daarnaast heeft de universiteit waardevolle dataondersteuning geboden, onder meer met presentaties waarin kennis en informatie werden gedeeld.

- Drone

Vakgroep GIS maakt veel gebruik van openbare basisdata, zoals lucht- en satellietbeelden. Vanuit diverse projecten kwam echter de vraag of we ook zelf data konden genereren, zodat we meer controle hebben over het tijdstip en de frequentie van de beelden. Deze behoefte sluit nauw aan bij het GeoAI-project.

VRIS

In 2024 is het Vastgoedregistratie en -Informatiesysteem (VRIS) verder verbeterd, met aandacht voor de volgende punten:

- Inventarisatie van migratie-impact: uitgebreide inventarisatie uitgevoerd naar de impact van een mogelijke migratie van het systeem;
- Verbeterd beveiligingsbeleid: het beveiligingsbeleid is geanalyseerd en aangescherpt;
- Extra registratievelden: nieuwe registratievelden toegevoegd om de administratieve voortgang van pachtovereenkomsten efficiënter te beheren, ter vervanging van Excel;
- Geactualiseerde handleidingen: Alle handleidingen voor het administratieve proces VRIS zijn geactualiseerd.

1.2. Ondersteuning door de deelnemende provincies

Prolander koopt ondersteuning van onze organisatie op het gebied van de PIOFACH taken in bij de deelnemende provincies. Per 1 maart 2020 is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten voor:

- **ICT:** digitale voorzieningen, telefonie, specials, technisch beheer GIS, technisch en functioneel beheer SharePoint, informatieadvies / informatiemanagement, advies over informatieveiligheid, intranet (Huisnet) en hosting van de website www.prolander.nl.
- **HRM-dienstverlening:** arbo, personeels- en salarisadministratie, verlofadministratie, personeelsdeclaraties, HR-systemen en applicatiebeheer daarvan, HR-beleid en advies, organisatieadvies en werving & selectie.
- **Facilitaire dienstverlening:** huisvesting, werkplekken, schoonmaak, servicedesk, catering, koeriersdiensten, archivering en beheer dienstauto's.
- **Inkoop en aanbesteding:** juridische controle, advies en toegang tot Negometrix.
- **Klantcontactcentrum (KCC):** de eerste lijnsopvang voor telefonische oproepen voor Prolander.
- **Juridische zaken en functionaris gegevensbescherming:** juridische ondersteuning en advies over zaken waarvoor Prolander zelf te weinig kennis en/of capaciteit heeft. Ook inzet van functionaris gegevensbescherming.

In zijn totaliteit betaalde Prolander in 2024 € 2,1 miljoen voor deze dienstverlening aan de provincies. Onderstaand zijn de begrote en de gerealiseerde kosten van de DVO's weergegeven:

Dienstverleningsovereenkomst	Realisatie 2023	Begr. 2024 v. wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
- HRM dienstverlening	157.172	212.052	212.052	170.200	-41.852
- Inkoopondersteuning	29.875	42.115	42.115	32.400	-9.715
- KCC dienstverlening	28.600	29.429	29.429	30.600	1.171
- Functionaris gegevensbescherming	14.844	15.615	15.615	15.943	328
- Huisvesting	728.013	1.078.780	1.033.780	752.966	-280.814
- Automatisering	1.038.309	1.127.923	1.172.923	1.113.563	-59.360
Totaal	1.996.813	2.505.914	2.505.914	2.115.672	-390.242

Eind 2023 zijn de lopende DVO's verlengd met een jaar. In 2024 hebben wij samen met de provincie Drenthe een opdracht aan KPMG gegeven om inzicht te verkrijgen in de knelpunten en kansen binnen de huidige dienstverlening. Het onderzoek richtte zich op:

- De randvoorwaarden voor toekomstbestendige DVO's;
- Een evaluatie van de gemaakte afspraken;
- Een analyse van recente en verwachte ontwikkelingen;
- Een beoordeling van werkwijzen, taken en verantwoordelijkheden;
- Een voorstel voor een kostentoerekeningsmodel waarmee we ook in de toekomst effectief kunnen inspelen op veranderingen binnen de DVO's.

De rapportage is input voor de nieuw vorm te geven afspraken rondom dienstverlening. De DVO's zijn daarom nogmaals kortdurend verlengd, tot 1 juli 2025. Eventuele financiële effecten worden in de loop van 2025 helder.

1.3. Wat heeft het gekost en wat waren de baten?

De onderstaande tabel toont de resultaten over 2024 en de voordelige (V) of nadelige (N) verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting. Over het boekjaar 2024 is een voordelig exploitatiesaldo behaald van € 589.695. Dit saldo toont het verschil tussen de begroting, inclusief begrotingswijzigingen, en de realisatie over het boekjaar 2024.

Jaarrekening 2024	Begr. 2024 voor wijz.	Begr. 2024 na wijz.	Realisatie 2024	Vershil	V/N
Baten	-15.588.500	-18.506.100	-18.088.220	417.880	N
Lasten	15.587.000	18.542.700	17.535.194	-1.007.506	V
Saldo van baten en lasten	-1.500	36.600	-553.026	-589.626	V
Mutatie in de reserves	-	-37.600	-37.669	-69	V
Gerealiseerd resultaat	-1.500	-1.000	-590.695	-589.695	V

1.3.1. Voorstel resultaatbestemming 2024

Het gerealiseerde resultaat bedraagt in 2024 € 590.695. Het gerealiseerde resultaat is samengesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Voorgesteld wordt om het voordelig gerealiseerde resultaat 2024 toe te voegen aan de algemene reserve.

Voorstel resultaatbestemming 2024	
Gerealiseerd resultaat 2024	590.695
+/- Toevoeging algemene reserve	590.695
Resultaat 2024 na resultaatbestemming	-

2. Paragrafen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn wij verplicht om aanvullende en samenhangende informatie te geven over specifieke onderwerpen die van belang zijn voor het financiële beleid en beheer van Prolander. Voor Prolander betreft dat de volgende paragrafen: weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering, bedrijfsvoering en wet open overheid. De paragrafen lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen en grondbeleid zijn voor Prolander niet van toepassing.

2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat het om de vraag in welke mate de financiële positie van Prolander toereikend is om de financiële gevolgen op te kunnen vangen van het optreden van de ingeschatte risico's. De ratio weerstandsvermogen en de overige financiële kengetallen geven een betrouwbaar inzicht in de actuele financiële positie van Prolander. Het is belangrijk om te weten dat de geïnventariseerde risico's alleen betrekking hebben op de bedrijfsvoering organisatie Prolander.

2.1.1. Kaders weerstandvermogen

Om de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's te kunnen beoordelen, is een ratio weerstandsvermogen gedefinieerd:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio weerstandsvermogen}$$

Door het Rijk is geen algemene norm vastgesteld waar de decentrale overheid aan moet voldoen. Prolander streeft er naar om de ratio weerstandsvermogen boven de 1,0 te houden. Dat betekent dat alle gekwantificeerde risico's minimaal gedekt moeten worden door de aanwezige weerstandscapaciteit. Door het *Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement* zijn wel enkele beoordelingsnormen gegeven. Een norm van tussen de 1,0 en 1,4 wordt binnen dat kader als voldoende beschouwd.

2.1.2. Inventarisatie van de risico's

Het financiële risico wordt berekend door de kans te vermenigvuldigen met de omvang van het ingeschatte financiële gevolg. Voor het financieel gevolg worden bandbreedtes gehanteerd om een klasse-indeling te kunnen bepalen. De uiteindelijke risicoscore wordt berekend door de kwantiteitsklasse te vermenigvuldigen met de klasse behorend bij de bandbreedte van het financiële gevolg (A * B).

Kans (A)		Impact (B)	
Klasse	Percentage	Klasse	Bandbreedte
1	10%	1	< €50.000
2	30%	2	€50.000 - €100.000
3	50%	3	€100.000 - €250.000
4	70%	4	€250.000- €500.000
5	90%	5	> €500.000

Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen structurele- en incidentele financiële risico's.

Risico-inventarisatie Prolander

In aanloop naar de jaarstukken is de risico-inventarisatie grondiger dan voorgaande jaren geactualiseerd. We zien namelijk dat onzekerheden toenemen en de wereld complexer wordt. Ook zijn in tegenstelling tot andere jaren vanuit diverse vakgebieden input geleverd voor het benodigde weerstandsvermogen. Dit heeft geleid tot een bredere kijk op risico's en daarmee een realistischer beeld van het risicoprofiel. Hierbij is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico incidenteel (I) of structureel (S) zich daadwerkelijk zal voordoen en de impact die dat zal hebben. Prolander heeft de volgende structurele risico's geïdentificeerd (risicoscore van 1 laag risico tot 25 hoog risico):

Risico	Risico-score	Financieel risico structureel (in euro)
Ziekteverzuim	15	395.190
Krapte arbeidsmarkt / flexibele schil	16	184.422
Cyberdreiging en datalekken	10	322.500
Naleving NIS2	8	97.800
Naleving archiefwet	5	3.015
Naleving aanbestedingswet	5	90.000
Naleving Wet DBA	4	15.750
Totaal risico's		1.108.677

	Kans (A)	Financieel gevolg (B)	Risico (A*B)			
Risico	%	Omvang (€)	Risico (€)	Risico score	I/S	Beheersmaatregelen
Krapte op de arbeidsmarkt	70%	263.460	184.422	16	S	De kosten van het inhuren van tijdelijke medewerkers worden zoveel mogelijk beperkt. Daarnaast werken wij aan loopbaanpaden om junior medewerkers te laten doorgroeien.
Ziekteverzuim	50%	790.380	395.190	15	S	Door het voeren van gedegen verzuimmanagement wordt het risico van verzuim beperkt. We zetten in op extra preventiemaatregelen. Indien er toch sprake is van verzuim, is het streven de werkzaamheden zoveel als mogelijk binnen de huidige formatie op te lossen. Wanneer toch moet worden ingehuurd, worden de kosten in eerste instantie gedekt uit de exploitatie of door een beroep te doen op de algemene reserve.
Datalekken en cyberdreiging	50%	645.000	322.500	15	S	De provincie Drenthe verzorgt als leverancier de beveiliging van onze IT-infrastructuur. In samenwerking met hen worden de IT-systemen continu onderhouden. Daarnaast wordt regelmatig aandacht besteed aan bewustwording van digitale bedreigingen.
Naleving NIS2	30%	326.000	97.800	8	S	Op dit moment wordt samen met de provincie Drenthe verkend wie aan zet is voor de beheersing van de NIS2 risico's en welke maatregelen wij zelf moeten treffen. (wettelijke verplichtingen op het gebied van netwerk- en informatiebeveiliging).
Naleving archiefwet	90%	3.350	3.015	5	S	In het najaar van 2024 is gestart met een helder en gestandaardiseerd proces rondom de archivering van de gegevens en documenten. Hierin zijn wij grotendeels afhankelijk van de voortgang van de provincie Drenthe in het digitaliseren van het archiefproces. Daarnaast is het creëren van bewustzijn onder de medewerkers een essentieel onderdeel wat in 2025 wordt opgepakt.

Naleving aanbestedings wet	10%	900.000	90.000	5	S	Bij inkopen moet de besteller verplicht werken met een inkoopchecklist, dit wordt afgedwongen in het inkoopproces. Daarnaast houdt de vakgroep Inkoop regelmatig bewustwordingssessies over het naleven van de aanbestedingswet en inkoopbeleid.
Naleving Wet DBA	10%	157.500	15.750	4	S	De eerste belangrijke stappen in het beheersen van de Wet DBA risico's zijn genomen. Zo is met de teammanagers een analyse uitgevoerd op alle lopende opdrachten. De vervolgstap is de beheersing van de risico's te borgen in de processen rondom werving en inhuur zodat het helder is wanneer wij opdrachtgever of werkgever zijn. Daarnaast wordt vanuit de brokers iedere 3 maanden een zelfstandigen checklist verstuurd aan zowel de opdrachtgever als ZZP'er. Op afwijkende scores wordt door de teammanager actie ondernomen. Daarnaast hebben we een ZZP expert ingehuurd om na 3 maanden een tussentijdse toetsing uit te voeren op alle lopende opdrachten. Deze zal plaatsvinden in een driegesprek tussen de expert, de opdrachtgever en de ZZP'er.
Totaal geïnventariseerde risico's			1.108.677			

2.1.3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet-begrote kosten op te kunnen vangen. Als blijkt dat tegenvallers niet gedekt kunnen worden binnen de gehele begroting is de bedrijfsvoeringsorganisatie aangewezen op een extra bijdrage van de provincies Groningen en Drenthe. De weerstandscapaciteit is onderverdeeld in een structurele- en incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de post onvoorzien in de exploitatie. Hiervoor is jaarlijks een post opgenomen van € 50.000.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het bedrag dat binnen het eigen vermogen vrij aanwendbaar is. Prolander rekent de algemene reserve tot het vrij aanwendbare vermogen. Deze reserve is bedoeld voor het opvangen van onvoorziene uitgaven voortvloeiend uit opkomende verplichtingen, calamiteiten en het opvangen van eventuele rekeningtekorten. De huidige stand van de algemene reserve bedraagt € 888.532. Ook wordt het nog te bestemmen rekeningresultaat 2024 (€ 590.695) toegerekend tot het vrij aanwendbare vermogen¹.

2.1.4. Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaand overzicht worden de hierboven genoemde risico's in verband gebracht met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit		Structureel	Incidenteel	Totaal
A	Geïnventariseerde risico's	€ 1.108.677	0	€ 1.108.677
B	Beschikbare weerstandscapaciteit	- € 50.000	- € 1.479.227	- € 1.529.227
C = A – B	Saldo	€ 1.058.677	- € 1.479.227	- € 420.550

¹ Op grond van artikel 18, reserves en weerstandsvermogen, van de gemeenschappelijke regeling Prolander (2 november 2015) wordt een batig saldo in beginsel toegevoegd aan de weerstandscapaciteit (de algemene reserve) van de bedrijfsvoeringsorganisatie. Vanzelfsprekend wordt een nadelig saldo in mindering gebracht op de weerstandscapaciteit.

De ratio weerstandsvermogen met betrekking tot het totaal aan risico's is als volgt berekend:

$$\frac{1.529.227}{1.108.677} = 1,38$$

Conclusie

De uitkomst van 1,38 voldoet aan de streefnorm van tussen de 1,0 en 1,4. Dit betekent dat de huidige weerstandscapaciteit toereikend is om de geïdentificeerde risico's op te vangen wanneer deze zich tegelijk in één begrotingsjaar voordoen.

2.1.5. Financiële kengetallen

De kengetallen geven in combinatie met elkaar inzicht in de financiële weerbaarheid. In onderstaand overzicht zijn de wettelijk verplichte kengetallen gepresenteerd. Na de tabel volgt een korte toelichting.

Financiële kengetallen	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	Norm
Netto schuldquote	-6,56%	-6,26%	-12,36%	<130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-6,56%	-6,26%	-12,36%	<130%
Solvabiliteitsratio	9,25%	4,26%	5,62%	>25%
Solvabiliteit na correctie	13,62%	9,04%	17,27%	>25%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	3,47%	0,01%	0,93%	>0%
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Naar aanleiding van een aantal aanpassingen in de vergelijkende cijfers van 2023 zijn de kengetallen van 2023 gewijzigd.

Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle leningen)

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Prolander ten opzichte van de eigen middelen. Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe beter. Het percentage van -12,36% is uitstekend. De netto schuldquote wijkt niet af van de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen aangezien er geen sprake is van leningen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Prolander in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het gerealiseerde percentage van 5,6% is lager dan de norm van 25% en dit wordt mede veroorzaakt door de rekeningcourantverhouding met de bedrijven 2 en 3 (uitvoering van de programma's van de provincies Groningen en Drenthe).

Om een betere afspiegeling te geven van de solvabiliteit van Prolander is het kengetal *solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers* opgenomen; zie hieronder.

Solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers

Om een realistischer beeld te geven van de solvabiliteit van bedrijf 1 is het kengetal *solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers* opgenomen. Dit kengetal is toegevoegd omdat in de berekening van de solvabiliteitsratio die bij ministeriële regeling is voorgeschreven, geen rekening wordt gehouden met de feitelijke schuldenpositie van de eigen organisatie. Bij de rekeningcourantverhoudingen met de provincies Groningen en Drenthe is in beginsel geen sprake van een schuld maar van vooruit ontvangen gelden met een specifiek bestedingsdoel. Prolander is belast met de uitvoering van de projecten en het besteden van de projectgelden, maar beide 'moeders' staan zelf garant voor de daadwerkelijke financiële verplichtingen. Wanneer de rekeningcourantverhouding buiten de berekening van de solvabiliteitsratio wordt gelaten, is sprake van een solvabiliteitsratio van 17,27%. Daarmee wordt niet voldaan aan de gepresenteerde norm van 25%. Gezien onze financiële afhankelijkheid van beide

provincies is de externe betekenis daarvan beperkt. Als we de omvang van de vlottende activa, zoals blijkt uit de balans per 31 december 2024 (paragraaf 5.1) beschouwen, kunnen we constateren dat deze groter is dan de omvang van de vlottende passiva waarmee in principe dus onmiddellijk aan alle (kortlopende) verplichtingen kan worden voldaan.

Grondexploitatie

Is niet van toepassing voor Prolander aangezien er geen sprake is van grondexploitaties.

Structurele exploitatieruimte

De ratio structurele exploitatieruimte geeft aan welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten biedt meer flexibiliteit dan een begroting waarbij dit niet het geval is. Een negatief percentage betekent dat de structurele baten niet toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Met het gerealiseerde percentage van 0,93% is sprake van positieve exploitatieruimte in 2024. Dit betekent dat de structurele lasten gedekt kunnen worden door de structurele baten.

Belastingcapaciteit

Is niet van toepassing voor Prolander aangezien er geen sprake is gemeentelijke- of provinciale belastingen.

2.2 Financiering

2.2.1 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is ingesteld om een grens te stellen aan de omvang van korte leningen. De gemiddelde korte financiering bij Prolander mag in een kwartaal niet hoger zijn dan het wettelijk bepaald percentage van 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten. In 2024 is geen geld geleend. Wij voldeden op basis van deze gegevens in heel 2024 aan de kasgeldlimiet norm.

2.2.2 Geldleningen

Zoals ook uit de balans blijkt, is ultimo 2024 geen sprake van uitgeleende gelden of aangetrokken gelden. Een overzicht is daarom niet opgenomen.

2.2.3 Omslagrente

Het rente-omslagpercentage wordt bepaald door de netto rentelasten te delen door de boekwaarde van de investeringen per 1 januari. Aangezien bij Prolander geen sprake is van rentelasten kan er geen omslagrente toegerekend worden aan de activa. Een berekening van de omslagrente is daarom niet opgenomen in de jaarstukken 2024

2.2.4 Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om te grote fluctuaties van de rente op de langlopende schuld te voorkomen. Het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. De renterisiconorm bedraagt 20% van de vaste schuld (waarbij een drempelbedrag geldt van € 2.500.000). Bij Prolander is ultimo 2024 sprake van een lang vreemd vermogen positie van € 0. Net als voorgaande jaren zijn geen langlopende leningen aangegaan. Een overschrijding van de renterisiconorm is daarom niet aan de orde.

2.3 Bedrijfsvoering

De paragraaf betreffende de bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. In de programmaverantwoording, onderdelen 1.1.2 en 1.1.3, is de bedrijfsvoering uitgebreid aan de orde geweest en wordt daarom in deze paragraaf niet integraal toegelicht. In deze paragraaf belichten wij enkel de rechtmatigheidsverantwoording en klachten.

Rechtmatigheidsverantwoording

De voorbereiding van de rechtmatigheidsverantwoording door het bestuur, die met ingang van het boekjaar 2023 verplicht is, hebben wij uitbesteed aan de extern ingehuurde Verbijzonderde Interne Controle. Deze heeft de noodzakelijke interne controle uitgevoerd op basis van een controleplan om de rechtmatigheidsverantwoording door het bestuur te kunnen onderbouwen. Voor geconstateerde afwijkingen volgend uit de rechtmatigheidsverantwoording hanteren wij de rapporteringstolerantie zoals vastgesteld in de financiële verordening 2024 die op 16 december 2024 is vastgesteld door ons bestuur.

In lijn met artikel 8 van de financiële verordening rapporteert het bestuur in deze paragraaf over de bevindingen die voortkomen uit de rechtmatigheidscontroles. Hierbij staat het bestuur stil bij de constatering alsmede de oplossingen die worden geïmplementeerd om deze constatering in de toekomst te voorkomen.

De rapportagetolerantie van Prolander is door het bestuur vastgesteld op een bedrag van €10.000. Er zijn in 2024 geen bevindingen gedaan die effect hebben op het voorwaarden-, begrotings-, en misbruik & oneigenlijk gebruik criterium. Op basis hiervan is het bestuur van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Daarnaast zijn er geen formele rechtmatigheidsfouten geconstateerd die om een nadere toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering vragen. Voor de rechtmatigheidsverantwoording is een modelverklaring opgesteld. Deze verklaring is opgenomen in paragraaf 5.6.

Interne beheersing

Hoewel er geen fouten zijn die gerapporteerd dienen te worden in de rechtmatigheidsverantwoording, is er wel een bevinding ten aanzien van het proces inkoop en aanbesteden. In 2024 zijn enkele opdrachten in afwijking van het inkoopbeleid Prolander enkelvoudig onderhands in plaats van meervoudig onderhands aanbesteed. Wij hebben als interne beheersmaatregel een verplicht in te vullen inkoopchecklist aan het proces toegevoegd; elke besteller moet verplicht een inkoopchecklist invullen welke door de inkoopadviseur wordt goedgekeurd voordat de inkoop verricht mag worden. Hiermee wordt kans op herhaling naar verwachting voorkomen.

Klachten

In 2024 zijn geen klachten ingediend.

2.4 Wet Open Overheid

De Woo beoogt een transparante en actief openbaar makende overheid. Met dit doel kan het belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en economische ontwikkeling beter worden gediend.

De Wet open overheid (Woo) vervangt sinds 1 mei 2022 de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het belangrijkste verschil tussen de Wob en de Woo is dat bestuursorganen verplicht zijn om in de komende vijf jaar elf categorieën documenten gefaseerd actief openbaar te maken. Daarnaast eist de Woo dat de digitale informatiehuishouding op orde is.

De Woo omvat:

- Het passief openbaar maken van documenten naar aanleiding van een Woo-verzoek;
- Het actief openbaar maken van documenten in elf verplichte informatiecategorieën;
- Een inspanningsverplichting om uit eigen beweging zoveel mogelijk de bij de gemeente berustende informatie neergelegd in documenten voor eenieder openbaar te maken;
- Het op orde brengen van de informatiehuishouding.

Prolander heeft geen mandaat om Woo-verzoeken voor de provinciale taken die wij uitvoeren in mandaatbesluit zelf af te handelen; deze verantwoordelijkheid ligt bij de provincies. Daarom worden Woo-verzoeken over onderwerpen, welke in mandaat worden uitgevoerd, die bij Prolander binnenkomen direct doorgestuurd naar de betreffende provincie. Prolander volgt hierbij het proces

zoals dat binnen de provincies is vastgesteld. Om dit optimaal te laten verlopen, is Prolander actief meegenomen in de Woo-overleggen en -projecten bij de provincies en volgen we het stappenplan van de Rijksoverheid².

Voor haar eigen bedrijfsvoering is Prolander verantwoordelijk voor het passief openbaar maken van Woo-verzoeken. Daarom blijft Prolander zich continu richten op het optimaliseren van het proces voor het indienen en afhandelen van deze verzoeken, waarbij de workflow van Woo-verzoeken een belangrijk onderdeel is.

Actieve openbaarmaking

Op 1 november 2024 is de eerste fase van deze actieve openbaarmaking in werking getreden. Vanaf deze datum zijn overheidsorganisaties verplicht om de eerste vijf categorieën informatie openbaar te maken. Deze categorieën zijn:

1. Wetten en algemeen verbindende voorschriften;
2. Overige besluiten van algemene strekking;
3. Informatie over de organisatie en werkwijze;
4. Bereikbaarheidsgegevens;
5. Vergaderstukken en -verslagen.

Met betrekking tot de actieve openbaarmaking is Prolander zelf verantwoordelijk voor het openbaar maken van documenten die betrekking hebben op haar bedrijfsvoering. Prolander heeft vastgesteld dat momenteel niet wordt voldaan aan deze verplichting tot openbaarmaking. In de Woo-index wordt weergegeven wat wij nog openbaar moeten maken. Dit wordt in 2025 opgepakt. Voor werkzaamheden die in mandaat voor de provincies worden uitgevoerd, zal de provincie publiceren.

Automatisering Woo-verzoeken

Binnen Prolander is in 2023 reeds gestart met een traject waarin Woo-verzoeken snel en correct kunnen worden belegd. Dit proces is in 2024 getest en wordt begin 2025 door Prolander in gebruik genomen.

Aantal Woo-verzoeken

We hebben in 2024 geen Woo-verzoeken binnen gekregen om informatie openbaar te maken.

² Stappenplan Implementatie actieve openbaarmaking vanuit de Woo | Instrument | Rijksprogramma voor Duurzaam Digitale Informatiehuishouding

Jaarrekening

3 Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De balans is een in geld uitgedrukt overzicht van de samenstelling van de financiële positie op een bepaald tijdstip. Enerzijds staan op de balans de bronnen waar het vermogen vandaan komt; de passiva. Anderzijds staan op de balans de zaken waar dit vermogen in is gestopt; de activa. Onder de passiva staan eigen vermogen (reserves), voorzieningen en vreemd vermogen (kortlopende schulden). Activa zijn onder andere investeringen, debiteuren en liquide middelen.

3.1 Grondslagen voor waardering

Voor zover niet anders vermeld, zijn de activa gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte economische levensduur.

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en eventuele bijkomende kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en direct gerelateerde bijdragen, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen. De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin de investering heeft plaatsgevonden.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening 2024. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele baten in de jaarrekening verwerkt.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen het nominale bedrag van de onderliggende verplichting.

Vaste schulden

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.2 Grondslagen voor resultaatbepaling

Onder baten worden die baten verstaan die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, of de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft Prolander zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de specifieke (sectorale) regels.

Resultaatbestemming

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is op de balans gepresenteerd onder het eigen vermogen. Bij de vaststelling van de jaarstukken wordt dit bedrag definitief bestemd.

3.3 Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening 2024 en het controleprotocol 2024.

Begrotingscriterium

In de financiële verordening is vastgelegd welke afwijkingen van de begroting door het bestuur worden geaccepteerd. In beginsel zijn de totale (bruto) afwijkingen in het begrotingscriterium van € 175.352 onrechtmatig. In de toelichting onder het overzicht van de baten en lasten in paragraaf 4.2 is toegelicht waarom de werkelijke baten en lasten afwijken van de begroting. Deze afwijkingen worden door het bestuur, op basis van de financiële verordening 2024 geaccepteerd waardoor de netto begrotingsonrechtmatigheden de verantwoordingsgrens niet overschrijden.

Voorwaardencriterium

Om het voorwaardencriterium te toetsen is van toepassing zijnde regelgeving gekoppeld aan interne controles. Onze extern ingehuurde Verbijzonderde Interne Controle heeft beoordeeld in hoeverre de uitkomsten van deze interne controles tot bevindingen hebben geleid ten aanzien van het voorwaardencriterium. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden zijn geen bevindingen boven de rapporteringsgrens geconstateerd

M&O criterium

Met betrekking tot het criterium misbruik en oneigenlijk gebruik zijn geen tekortkomingen geconstateerd.

4 Overzicht van baten en lasten

4.1 Overzicht van baten en lasten over de periode 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024

Omschrijving	Realisatie 2023	Begroting 2024 voor wijziging			Begroting 2024 na wijziging			Realisatie 2024			Verschil (b -/- a)	V/N
Prestatie	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo (a)	Baten	Lasten	Saldo (b)	Resultaat	
Loonkosten	12.313.741	-	11.740.500	11.740.500	-	14.620.800	14.620.800	-	14.020.971	14.020.971	-599.829	V
Aanvullende bedrijfsvoering	230.490	-	299.000	299.000	-	299.000	299.000	-	249.143	249.143	-49.857	V
Overige bijkomende kosten	471.288	-	601.500	601.500	-	606.200	606.200	-	643.827	643.827	37.627	N
Totaal personele kosten	13.015.519	-	12.641.000	12.641.000	-	15.526.000	15.526.000	-	14.913.941	14.913.941	-612.059	V
Huisvesting	728.013	-	1.079.000	1.079.000	-	1.034.000	1.034.000	-	752.966	752.966	-281.034	V
Automatisering	1.109.860	-	1.128.000	1.128.000	-	1.243.200	1.243.200	-	1.177.287	1.177.287	-65.913	V
Archiefkosten	13.228	-	20.000	20.000	-	20.000	20.000	-	11.348	11.348	-8.652	V
Kapitaallasten investeringen	53.012	-	49.500	49.500	-	49.500	49.500	-	54.415	54.415	4.915	N
Externe deskundigen	258.916	-	522.500	522.500	-	522.500	522.500	-	551.265	551.265	28.765	N
Kantoorkosten	56.818	-	97.500	97.500	-	97.500	97.500	-	73.972	73.972	-23.528	V
Onvoorzien	-	-	50.000	50.000	-	50.000	50.000	-	-	-	-50.000	V
Totaal materiële kosten	2.219.846	-	2.946.000	2.946.000	-	3.016.700	3.016.700	-	2.621.253	2.621.253	-395.447	V
Bijdrage Drenthe	-7.202.800	-7.259.000	-	-7.259.000	-7.379.300	-	-7.379.300	-7.379.363	-	-7.379.363	-63	V
Bijdrage Groningen	-3.259.200	-3.301.500	-	-3.301.500	-3.301.500	-	-3.301.500	-3.301.500	-	-3.301.500	-	=
Aanvullende opdrachten	-5.238.730	-5.028.000	-	-5.028.000	-7.425.300	-	-7.425.300	-6.882.272	-	-6.882.272	543.028	N
Overige incidentele baten	-601.783	-	-	-	-400.000	-	-400.000	-525.085	-	-525.085	-125.085	V
Totaal bijdragen	-16.302.514	-15.588.500	-	-15.588.500	-18.506.100	-	-18.506.100	-18.088.220	-	-18.088.220	417.880	N
Saldo van baten en lasten	-1.067.149	-15.588.500	15.587.000	-1.500	-18.506.100	18.542.700	36.600	-18.088.220	17.535.194	-553.026	-589.626	V
Mutatie in de reserves	507.937			-	-37.600		-37.600	-37.669	-	-37.669	-69	V
Gerealiseerd resultaat	-559.212	-15.588.500	15.587.000	-1.500	-18.543.700	18.542.700	-1.000	-18.125.889	17.535.194	-590.695	-589.695	V

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 20 maart 2025

Paraaf:

4.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

De baten en lasten van Prolander zijn onderverdeeld in productvelden met ieder eigen prestaties. De productvelden zijn de personeelskosten, de materiële kosten, de ontvangsten van de provincies en medefinanciers en de overige (incidentele) bijdragen. In de toelichting zijn de verschillen op het niveau van prestatie toegelicht. Met de aanduiding 'V/N' is aangegeven of er sprake is van een voordelige of nadelige afwijking ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging. Afwijkingen op prestaties kleiner dan € 10.000 zijn niet toegelicht. De vermelde afwijkingen zijn allemaal van incidentele aard.

Vennootschapsbelasting

Prolander beschikt over een fiscaal advies over de vennootschapsbelastingplicht. Op grond hiervan is geconcludeerd dat er geen sprake is van een vennootschapsbelastingplicht. Om deze reden is de vennootschapsbelasting niet opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

4.2.1 Personele kosten

Loonkosten

Afwijking

V/N

€ 599.829

V

Op Loonkosten is afgerond een voordelig resultaat behaald van € 599.829 ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit wordt veroorzaakt door:

Loonkosten	Realisatie 2024	V/N
Extra opdrachten Drenthe	357.000	V
Extra opdrachten Groningen	288.000	V
Prolander formatie	84.000	V
Voorziening verlofsparen	-129.000	N
Saldo	600.000	V

Loonkosten extra opdrachten Provincie Drenthe

Prolander krijgt extra opdrachten (Programma Natuur, Versnellingsuren en DPLG/TLGD) van de provincies in aanvulling op de reguliere werkzaamheden met de bijbehorende vaste formatie. Op de begrote loonkosten voor deze extra opdrachten is een voordeel gerealiseerd van € 357.000. Dit voordeel is vooral ontstaan doordat de inzet voor het DPLG/TLGD lager is uitgevallen dan oorspronkelijk begroot. Daarnaast konden we vacatureruimte binnen onze formatie moeilijk vervullen door de krapte op de arbeidsmarkt. Tegenover het 'voordeel lagere loonkosten' staat een lagere extra bijdrage van de provincie, zie paragraaf 4.2.3 voor de toelichting.

Loonkosten extra opdrachten Provincie Groningen

Ook in Groningen is sprake van aanvullende opdrachten vanuit de provincie. Voor het programma Toukomst zijn voor de periode 2022 tot en met 2027 middelen beschikbaar gesteld aan Prolander. Deze kosten vallen in 2024 € 91.000 lager uit dan begroot doordat eind van het jaar een piek in de opdrachten ontstond waarbij Prolander door krapte op de arbeidsmarkt niet direct medewerkers kon inhuren. Daarnaast is een voordeel van € 197.000 gerealiseerd op de begrote loonkosten voor de extra PPO-uren van Groningen, omdat de inzet voor deze extra PPO-opdrachten lager was dan oorspronkelijk begroot. Net als bij Drenthe is er een relatie met de lagere extra bijdrage vanuit de provincie, zie paragraaf 4.2.3.

Prolander formatie

Binnen de loonkosten is voor de Prolander-formatie € 84.000 minder uitgegeven dan begroot. Dit voordeel is ontstaan doordat het door de krapte op de arbeidsmarkt moeilijk was om nieuwe medewerkers te werven. Tegelijkertijd was het voor de voortgang van de projecten noodzakelijk om gebruik te maken van inhuur. Ook deze 'markt' is krap, waardoor ondanks de inzet van deze inhuur er sprake bleef van onderbesteding.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 20 maart 2025

Paraaf:

Voorziening verlofsparen

Aan de voorziening verlofsparen is een bedrag van € 129.000 toegevoegd ten laste van de Loonkosten. Een toelichting is te vinden in paragraaf 5.2.3.

Aanvullende bedrijfskosten	Afwijking	V/N
	€ 49.857	V

Voor de uitvoering van de extra opdrachten (zie toelichting loonkosten) zijn extra middelen toegekend voor voor het afnemen van een groter volume aan personeel gerelateerde diensten. We nemen echter op dit moment niet meer diensten af waardoor de kosten lager dan begroot zijn. Dit voordeel is incidenteel van aard. We verwachten dat de nieuw af te sluiten DVO's leiden tot hogere kosten als gevolg van groei van de Prolander organisatie de afgelopen jaren.

Overige bijkomende kosten	Afwijking	V/N
	€ 37.627	N

De extra bijdragen voor de PPO's vanuit de provincies zijn lager uitgevallen dan begroot, waardoor er minder dekking was voor Overige bijkomende kosten. Dit heeft geleid tot een nadelig saldo van € 37.627.

4.2.2 Materiële kosten

Huisvesting	Afwijking	V/N
	€ 281.034	V

Bij de eerste begrotingswijzigingen zijn de huisvestingskosten verhoogd met de door te berekenen overhead voor extra opdrachten. Echter, in 2024 waren er op beide provinciehuizen geen uitbreidingsmogelijkheden voor werkplekken waardoor geen hogere uitgave heeft plaatsgevonden. Dit levert in 2024 een voordelig saldo op van € 281.034.

Automatisering	Afwijking	V/N
	€ 65.913	V

Op de automatiseringskosten is een voordelig saldo van € 65.913 gerealiseerd. De uitgaven voor automatisering zijn in 2024 niet substantieel gestegen doordat Prolander minder sterk is gegroeid dan bij de primaire begroting verwacht. Dit heeft geleid tot een incidenteel voordeel van bijna € 66.000.

Externe Deskundigen	Afwijking	V/N
	€ 28.765	N

In 2024 heeft Prolander relatief veel externe deskundigheid ingehuurd om de begrotingsdoelen te realiseren en ook om te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen zoals de eigen rechtmatigheidsverantwoording. Voor de eigen rechtmatigheidsverantwoording hebben wij een Verbijzonderde Interne Controle in moeten huren, omdat wij onafhankelijkheid moeten borgen en deze expertise niet zelf in huis hebben. Om te komen tot toekomstbestendige DVO's is samen met de provincie Drenthe externe expertise ingehuurd. Dit heeft geleid tot een overschrijding van de beschikbare middelen van bijna € 29.000.

Kantoorkosten	Afwijking	V/N
	€ 23.528	V

De kantoorkosten vallen per saldo € 23.500 lager uit door het lager uitvallen van kosten van onder andere digitalisering, zaalhuur en abonnementen.

Onvoorzien	Afwijking	V/N
	€ 50.000	V

De post onvoorzien is in 2024 niet benut.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 20 maart 2025

Paraaf:

4.2.3 Bijdragen

Aanvullende opdrachten

Afwijking

V/N

€ 543.028

N

De extra bijdrage voor de PPO's van de provincies Drenthe en Groningen bedraagt in 2024 € 6.882.000. Dit is € 543.000 lager dan begroot. Dit is te verklaren door (zie ook de toelichting op Loonkosten, paragraaf 4.2.1):

- **Provincie Drenthe:** De bijdrage voor de extra opdrachten van de provincie Drenthe vallen € 605.000 lager uit dan verwacht. Dit komt door de ontwikkelingen rondom voortzetting van het DPLG.

Provincie Groningen: Binnen de extra opdrachten van de provincie Groningen is de inzet in het programma Toukomst hoger geweest dan verwacht. Dit heeft € 266.400 meer baten opgeleverd dan begroot. Tegelijkertijd heeft de provincie Groningen aanvullende opdrachten verstrekt voor 2024, waarvan de bijdrage € 204.400 lager uitvalt dan oorspronkelijk gepland.

Betaalde opdrachten Provincie Drenthe	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil
Programma Natuur	2.345.700	2.270.607	75.093
Versnellingsuren	1.240.500	1.308.094	-67.594
DPLG	1.950.000	1.352.487	597.513
Totaal betaalde opdrachten	5.536.200	4.931.188	605.012

Betaalde opdrachten Provincie Groningen	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil
Toukomst	732.400	998.798	-266.398
TLG	271.400	254.931	16.469
Vissen voor verbinding	104.500	95.185	9.315
Zuidelijk Westerkwartier	42.400	42.408	-8
Stikstof Groningen Oost	220.000	165.285	54.715
Aanpak stikstof Liefstinghsbroek	352.500	288.295	64.205
Agro Programma	7.400	11.872	-4.472
Bos & Hout	158.500	97.035	61.465
Bundel Natuur, Grond en advisering	0	0	0
POP uren Groningen Centraal	0	-2.725	2.725
Totaal betaalde opdrachten	1.889.100	1.951.083	-61.983

Incidentele baten

Afwijking

V/N

€ 125.085

V

Met de eerste begrotingswijziging zijn de rentebaten schatkistbankieren opgenomen in de begroting. Op basis van de ingeschatte renteontwikkeling (de rentevisie van onze huisbankier) en het historische verloop van het saldo op onze bankrekening waren deze baten voor 2024 ingeschat op € 400.000. Een iets gunstigere ontwikkeling van het rentetarief en gemiddeld wat hogere banksaldi hebben geleid tot een incidenteel voordeel van € 125.085. Deze opbrengst is naar aard incidenteel conform BBV omdat het gaat om baten over een tijdelijk liquiditeitsoverschot.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 20 maart 2025

Paraaf:

4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten

Volgens het BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Prolander hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

- Als bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als “structureel”.
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet-structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten. In het overzicht is dit vertaald door naast de incidentele last ook de mutatie uit de reserve te presenteren.
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit, kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer duurt dan drie jaar. Hiervan is bijvoorbeeld sprake bij projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

De over 2024 gerealiseerde incidentele baten en lasten laten zich als volgt te specificeren:

Incidentele baten en lasten	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024
A. Incidentele baten			
- Ontvangen credit rente	-	-400.000	-525.085
- Mutaties reserves	-	-37.600	-37.669
Totaal incidentele baten	-	-437.600	-562.754
B. Incidentele lasten			
- Mutatie voorziening verlof	-	-	129.000
- Mutaties reserves	-	-	-
Totaal incidentele lasten	-	0	129.000
Saldo incidentele baten en lasten	-	-437.600	-433.754

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 20 maart 2025

Paraaf:

5 Balans

5.1 Balans per 31 december 2024

Balans per 31 december 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Activa		
Materiële vaste activa	75.974	109.983
- Investerings met een economisch nut	75.974	109.983
Totaal vaste activa	75.974	109.983
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	24.949.035	13.945.614
- Vorderingen op openbare lichamen	8.527	49.290
- Rekening courant verhouding met het Rijk	24.940.508	13.896.324
- Rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen	-	-
Overlopende activa	1.297.071	2.997.153
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	1.297.071	2.997.153
Totaal vlottende activa	26.246.106	16.942.767
Totaal activa	26.322.080	17.052.750
Passiva		
Eigen vermogen	1.479.227	926.201
- Algemene reserve	888.532	366.990
- Het gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	590.695	559.212
Voorzieningen	832.000	703.000
- Voorziening Verlofsparen	832.000	703.000
Totaal vaste passiva	2.311.227	1.629.201
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	19.185.109	11.158.224
- Overige schulden	19.185.109	11.158.224
Overlopende passiva	4.825.744	4.265.325
- Nog te betalen bedragen	854.244	551.325
- Overige vooruitontvangen bedragen	3.971.500	3.714.000
Totaal vlottende passiva	24.010.853	15.423.549
Totaal passiva	26.322.080	17.052.750

5.2 Toelichting balans per 31 december 2024

Presentatiecorrectie

In de vergelijkende cijfers 2023 is een aanpassing verwerkt naar aanleiding van een geconstateerde bevinding ten aanzien van de balanspost nog af te dragen BTW. In de jaarrekening 2023 is onder de overlopende passiva een bedrag opgenomen aan nog af te dragen BTW 2024 van € 556.466. Het betreft hier de BTW ten aanzien van facturen met een factuurdatum in 2024, waarvan de baten en lasten toezien op het boekjaar 2023. Deze facturen zijn ultimo 2023 verwerkt via de debiteuren en crediteuren, waarbij het BTW-bedrag is verwerkt als nog te betalen en nog te ontvangen BTW. Omdat de belastingdienst uitgaat van een kasstelsel, wordt de BTW over deze facturen pas meegenomen in de aangiftes over 2024. De schuld hiertoe ontstaat derhalve ook pas in het boekjaar 2024 en dient niet opgenomen te worden in de jaarrekening 2023.

Om deze reden is er een presentatiecorrectie verwerkt in de balans per 31-12-2023, waarbij de BTW-schuld van € 556.466 niet langer is opgenomen in de jaarrekening, en de saldi van de verkoopfacturen (€ 2.661.174) nu correct zijn verantwoord onder de nog te factureren opbrengsten (in plaats van debiteuren) en de saldi van de inkoopfacturen (€ 11.531) nu correct zijn verantwoord onder de nog te ontvangen facturen (in plaats van crediteuren).

5.2.1 Vaste activa

Materiële vaste activa

Prolander kent alleen investeringen die zijn te typeren als investeringen met een economisch nut. Investerings hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin de investering heeft plaatsgevonden. Er is in 2024 sprake geweest van het afstoten van video-belapparatuur wat een desinvestering tot gevolg heeft.

Er is geen sprake van rentetoerekening op activa. Daarnaast hebben in 2024 geen bijdragen van derden en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen plaatsgevonden.

Afschrijvingen 2024

De richtlijnen voor afschrijven zijn vastgesteld in het *Financieel Reglement Prolander 2019*. Op grond van het Financieel Reglement worden investeringen lineair afgeschreven. Voor software, automatiseringsapparatuur en telefooninstallaties geldt een afschrijvingstermijn van vier jaar, waarbij de restwaarde is gesteld op nihil. De ontwikkeling van de boekwaarde gedurende het verslagjaar is als volgt:

Vaste activa	Boekwaarde 31-12-2023	Investerings boekjaar	Desinvesteringen boekjaar	Afschrijvingen boekjaar	Boekwaarde 31-12-2024
Materiële vaste activa					
Investerings met economisch nut	109.983	20.406	5.174	49.241	75.974
- Overige materiële vaste activa	109.983	20.406	5.174	49.241	75.974
Totaal vaste activa	109.983	20.406	5.174	49.241	75.974

Investerings 2024

De gedane investeringen in 2024 betreffen updates en verbeteringen op Oracle EBS (verplichtingenportaal en relatieportaal) en APEX tijdschrijven, conform het vastgestelde Informatieplan Prolander. De werkzaamheden zijn nog niet volledig afgerond. Vandaar dat we de lopende verplichting van € 23.298 doorschuiven naar 2025.

Desinvestering 2024

De provincie Drenthe heeft in 2024 video-belapparatuur vervangen, waarvan Prolander eigenaar was. Deze apparatuur is na de vervanging niet meer in gebruik en is daarom versneld afgeschreven op 31-12-2024. De boekwaarde bedraagt ultimo 2024 € 5.174. De nieuwe apparatuur is volledig eigendom van de provincie Drenthe, die ook de kosten volledig draagt. De versnelde afschrijving is verwerkt in zowel de tabel als de staat van baten en lasten (paragraaf 4.1).

Investerings	Beschikbaar krediet	Besteding cumulatief	Openstaande verplichting	Restant krediet
- ICT-investerings 2024	61.200	20.406	23.298	-
Totaal	61.200	20.406	23.298	-

5.2.2 Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vorderings van Prolander bestaan uit vorderings op openbare lichamen, de rekening-courantverhouding met het Rijk en tot slot de rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen. De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan per 31 december 2024 uit een openstaande vorderingen op de provincie Drenthe van € 8.527.

Rekening-courantverhouding met het Rijk

Deze post betreft de liquide middelen op de rekening-courant bij het Ministerie van Financiën, schatkistbankieren. Deze middelen kunnen zonder beperking of boete worden omgezet in liquide middelen. De rekening-courantverhouding per 31 december 2024 bedraagt € 24.940.508. Het is belangrijk te weten dat de bankrekening van Prolander niet alleen onze bedrijfsvoering wordt gebruikt, maar ook voor de werkzaamheden die wij in mandaat uitvoeren voor de provincies. Dit betekent dat de hiermee samenhangende verplichtingen opgenomen onder de passiva, ter hoogte van die middelen toebehoren aan de provincies.

In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren in 2024 is geweest.

Benutting drempelbedrag Schatkistbankieren	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
1 Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen.	-	-	-	-
2 Drempelbedrag Prolander	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Ruimte onder het drempelbedrag (= 2 > 1)	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Overschrijding van het drempelbedrag (= 1 > 2)	-	-	-	-

Overlopende activa

Overlopende activa zijn bijvoorbeeld facturen die in 2024 zijn betaald, maar betrekking hebben op een volgend boekjaar. Daarnaast kunnen overlopende activa ook betrekking hebben op opbrengsten uit eerdere jaren die op balansdatum nog niet zijn gefactureerd.

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen

Deze post bestaat uit een bedrag van € 80.463 voor nog in rekening te brengen omzet aan de provincie Drenthe en een bedrag van € 1.024.690 voor nog in rekening te brengen omzet aan de provincie Groningen.

Daarnaast bestaat deze post uit in het jaar 2024 betaalde facturen van € 29.470 die betrekking hebben op 2025 en uit credit rente van € 143.262 betrekking hebbend op het vierde kwartaal 2024 en geboekt in 2025.

Tot slot is een opbrengst opgenomen van € 19.186 die nog toebehoort aan eerdere boekjaren maar op balansdatum nog niet is gefactureerd en betrekking heeft op subsidies die deels nog moeten worden afgerekend.

5.2.3 Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit het saldo van de algemene reserve, de bestemmingreserve(s) en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten.

Eigen vermogen	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2024
- Algemene reserve	366.990	559.212	37.669	888.532
- Te bestemmen resultaat	559.212	590.695	559.212	590.695
Totaal eigen vermogen	926.201	1.149.906	596.881	1.479.227

Algemene reserve

De algemene reserve vormt de financiële weerstandscapaciteit voor het opvangen van financiële risico's en onvoorziene ontwikkelingen. In de gemeenschappelijke regeling is bepaald dat de algemene reserve (de weerstandscapaciteit) maximaal 10% van de jaaromzet mag bedragen. Als de algemene reserve boven deze maximale omvang komt, dient het meerdere te worden teruggestort aan de deelnemers. Voor het boekjaar 2024 bedraagt het gestelde maximum van de algemene reserve € 1.558.850³. De algemene reserve is ingesteld op 1 januari 2016 en kent geen einddatum.

In het boekjaar heeft er een onttrekking plaatsgevonden uit de algemene reserve.

- Bestuursbesluit 16-12-2024: in de bestuursvergadering van 16 december 2024 is ingestemd met het toekennen van middelen voor Ziektevervanging. Om hier uitvoering aan te geven is conform het bestuursbesluit een bedrag van € 37.669 onttrokken uit de algemene reserve.

In het boekjaar heeft daarnaast de volgende storting plaatsgevonden in de algemene reserve.

- Bestuursbesluit 17-07-2024: € 559.212 - Toevoeging vanuit het te bestemmen rekeningresultaat 2023 ten behoeve van de algemene reserve (resultaatbestemming 2023).

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Het gerealiseerde resultaat over het boekjaar 2024 bedraagt € 590.695. In hoofdstuk 4 is toegelicht hoe dit resultaat is ontstaan.

Voorzieningen

Er is in de twee voorgaande boekjaren een voorziening verlofsparen gevormd voor opgebouwd spaarverlof. De commissie BBV stelt dat een voorziening moet worden getroffen voor de soorten spaarverlof waarvan de saldi in de tijd niet van gelijke omvang zijn voor wat betreft de toevoegingen en de onttrekkingen. Deze vormen zijn het IKB verlof, de spaarregeling compensatieverlof en het POB verlof.

Het openstaande saldo van gespaarde verlofuren is op 31 december 2024 met ongeveer 1.300 uur toegenomen. Er zijn 5.235 uur toegevoegd en 3.913 uur opgenomen uit de reserve.

Ongeveer 50% van de opgenomen uren is gebruikt door medewerkers die hun gespaarde verlof hebben ingezet om eerder te stoppen met werken en het overige deel voor het opnemen van langdurig verlof. Per saldo is een bedrag van € 129.000 ten laste van de loonkosten toegevoegd aan de Voorziening Verlofsparen. De totale hoogte van deze voorziening bedraagt daarmee € 832.000 aan het einde van 2024.

Voorzieningen	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2024
- Voorziening verlofsparen	703.000	309.000	180.000	832.000
Totaal voorzieningen	703.000	309.000	180.000	832.000

5.2.4 Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige schulden

De overige schulden bestaan uit de post crediteuren voor een bedrag van € 1.427.943, de rekeningcourantverhoudingen met de provincie Groningen van € 14.537.181 en de rekeningcourantverhoudingen met de provincie Drenthe van € 3.219.984.

³ 10% van het totaal aan begrote baten zoals vermeld in de begroting 2024 vóór wijziging (10% van € 15.588.500).

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn baten die in 2024 als ontvangst zijn geboekt, maar die feitelijk tot 2025 of latere jaren behoren. Daarnaast bestaan overlopende passiva uit uitgaven die in 2024 als lasten zijn geboekt, maar die pas in 2025 of later daadwerkelijk tot een betaling zullen leiden.

Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen

Het saldo van de verplichtingen die toebehoren tot boekjaar 2024 maar in het boekjaar 2025 tot betaling zullen leiden, bedraagt € 545.068. De verplichtingen zijn als volgt te specificeren:

- Nog af te dragen btw vierde kwartaal 2024: € 337.734
 - Nog te betalen bedragen / facturen 2024: € 516.510
- € 854.244**

Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen

Betreft de vooruit ontvangen deelnemersbijdragen van Groningen à € 890.250 en Drenthe à € 3.081.250 voor het eerste kwartaal van 2025.

5.3 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de organisatie. Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is voor de decentrale overheden verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en jaarrekening.

Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo van Prolander komt op basis van de realisatie 2024 uit op € 716.035. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 716.035 euro lager zijn dan de inkomsten. Hieronder volgt een overzicht van de berekening van het EMU saldo.

Berekening EMU-saldo (bedragen x €1.000)		Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	Begroting 2025
Periode		T - 1	T	T	T + 1
A.	Exploitatiesaldo vóór mutatie reserves	1.067	2	553	0
B.	Mutatie (im)materiële vaste activa	-17	-19	-34	-12
C.	Mutatie voorzieningen	101	-	129	-
D.	Mutatie voorraden	-	-	-	-
E.	Boekwinst bij verkoop effecten en gerealiseerde boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)		1.185	21	716	12

5.4 Niet in de balans opgenomen rechten/verplichtingen

Op grond van artikel 53 BBV dienen in de toelichting bij de balans de belangrijke financiële verplichtingen te worden opgenomen waaraan Prolander voor de komende jaren is gebonden. Hieronder zijn per overeenkomst de niet in de balans opgenomen rechten en/of verplichtingen per 31 december 2024 opgenomen. Hierbij is een ondergrens gehanteerd van € 10.000. Van garantstellingen is bij Prolander geen sprake.

MHC Mobility - 2023 – 2028

Prolander beschikt over twee leaseauto's die worden gebruikt voor het maken van dienstreizen. De overeenkomst van de leasecontracten heeft een looptijd van 60 maanden (vijf jaar) vanaf 1-8-2023.

DVO 2020 – 2024

Prolander is van 1-3-2020 tot 31-12-2023 een Dienstverleningsovereenkomst aangegaan met de provincies Drenthe en Groningen. De overeenkomst houdt in het verlenen van diensten op het gebied van Facilitaire, ICT en Personele diensten en Arbo, Inkoop en aanbesteding, Juridische zaken en Functionaris Gegevensbescherming en KCC. Het contract is stilzwijgend verlengd voor het jaar 2024. De actualisatie van de overeenkomsten was ultimo 2024 niet gereed. Daarom is de overeenkomst nogmaals verlengd tot 1 juli 2025.

BDO Accountants 2024 - 2028

Prolander heeft met BDO Accountants een dienstverleningsovereenkomst voor het verrichten van accountantsdiensten. De overeenkomst loopt tot en met 30 juni 2028.

Applicatiebeheer EBS 2021 – 2025

Prolander heeft per 1 maart 2021 een nieuw 2-jarig contract afgesloten met Enshore voor het gebruik van de Oracle E-Business Suite (EBS) ter ondersteuning van een aantal bedrijfsprocessen waaronder het verwerken van inkoopfacturen, het registreren van gewerkte tijd en het financieel administreren van projecten. Naast het reguliere applicatiebeheer bestaat de verplichting uit het implementeren van verschillende functionaliteiten.

Schreuder 2024 - 2027

Prolander heeft met Schreuder Arbo een overeenkomst afgesloten voor de periode van 1-2-2024 tot 31-12-2027 voor Arbodiensten.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen		Totale omvang in € (afgerond)
-	MHC Mobility (2023 - 2028)	76.900
-	DVO Drenthe en Groningen (2020 - 2024)	1.057.850
-	BDO Audit & Assurance B.V. (2024 - 2028)	297.500
-	Applicatiebeheer EBS 2021 – 2025	15.000
-	Schreuder (2024 - 2027)	121.900
Totaal		1.569.150

5.5 Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen en garantstellingen

Er is geen sprake van aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen en garantstellingen.

5.6 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid van het bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het bestuur vastgestelde kaders zoals de

begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het bestuur op 16 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het bestuur bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 175.352. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 0 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 175.352.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

6 Wet normering topfunctionarissen

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in 2013 in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi) publieke sector. Op grond van de WNT worden de inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak genormeerd en openbaar gemaakt. Jaarlijks worden de bezoldigingsnormen aangepast bij ministeriële regeling (geïndexeerd). Het bezoldigingsmaximum in 2024 voor Prolander is € 233.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functieervulling.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Tabel 1a

Bedragen x € 1		E.M. van Everdingen
Functiegegevens		Directeur
Aanvang functieervulling in 2024		1-1-2024
Einde functieervulling in 2024		31-12-2024
Omvang dienstverband		1,0
Dienstbetrekking?		ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 142.907
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 22.320
Subtotaal		€ 165.227
Individueel WNT-maximum		€ 233.000
-/ Onverschuldigd betaald bedrag		-
Totale bezoldiging 2024		€ 165.227
Gegevens 2023		
Functiegegevens		Directeur
Aanvang functieervulling in 2023		1-1-2023
Einde functieervulling in 2023		31-12-2023
Omvang dienstverband		1,0
Dienstbetrekking?		ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 136.447
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 22.347
Subtotaal		€ 158.794
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€ 223.000
Totale bezoldiging 2023		€ 158.794

Foutherstel

De bezoldiging van topfunctionaris E.M. van Everdingen in de WNT-verantwoording 2023 is € 9.654,- te hoog verantwoord. De bezoldiging in 2023 bedroeg € 158.794,-. In de WNT-verantwoording 2023 is echter een bezoldiging van € 168.448,- opgenomen. Deze fout is veroorzaakt door een onjuiste berekening van de beloningen betaalbaar op termijn.

Door het opnemen van de juiste (bezoldigings)gegevens over 2023 van topfunctionaris E.M. van Everdingen in tabel 1a wordt foutherstel toegepast conform artikel 5d Uitvoeringsregeling WNT. De verwerking van het foutherstel heeft niet tot (een wijziging in) een onverschuldigde betaling geleid.

Tabel 1a

Bedragen x € 1	E. Bos
Functiegegevens	Directeur
Aanvang functievervulling in 2024 (tijdelijke waarneming)	1-4-2024
Einde functievervulling in 2024	9-6-2024
Omvang dienstverband	0,19
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 23.436
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 3.466
Subtotaal	€ 26.902
Individueel WNT-maximum	€ 44.563
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totale bezoldiging 2024	€ 26.902

Gegevens 2023	
Functiegegevens	Directeur
Aanvang functievervulling in 2023	n.v.t.
Einde functievervulling in 2023	n.v.t.
Omvang dienstverband	n.v.t.
Dienstbetrekking?	n.v.t.
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.
Subtotaal	n.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	n.v.t.
Totale bezoldiging 2023	n.v.t.

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 2.100 of minder

Naam topfunctionaris	Functie
Y. Turenhout	Voorzitter
H. Emmens	Lid bestuur
B. Schmaal	Lid bestuur
H. Jumelet	Lid bestuur

In 2024 heeft Prolander voldaan aan de bepalingen uit de WNT.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf 1 januari 2018).

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

7 Gebeurtenissen na balansdatum

In het tijdspad van opstellen en vaststellen van de rekening moeten gunstige en ongunstige gebeurtenissen, die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum, altijd in de jaarrekening worden verwerkt als deze onontbeerlijk zijn voor het inzicht van het bestuur bij de vaststelling van de jaarstukken. Het gaat dan om gebeurtenissen met materiële bedragen ten opzichte van het totaal van baten en/of lasten.

Na balansdatum hebben geen relevante gebeurtenissen plaatsgevonden.

8 Controleverklaring van de accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de leden van het bestuur van Gemeenschappelijke Regeling Prolander

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Gemeenschappelijke Regeling Prolander te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 en van het vermogen van Prolander op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ het overzicht van baten en lasten over 2024;
- ▶ de balans per 31 december 2024;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van de directie over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- ▶ de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het bestuur op 16 december 2024 vaststelling en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Prolander zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 175.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 17.500 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in de jaarstukken, heeft de directie een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeenschappelijke regeling om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden hebben bestaan uit:

- ▶ Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- ▶ Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de directie en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan de accountant als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis heeft en het bevragen van de directie over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- ▶ Het kennisnemen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- ▶ Het kennisnemen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeenschappelijke regeling door de toezichthouder.
- ▶ Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.

- ▶ Het inwinnen van inlichtingen bij de directie over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- ▶ Het verkrijgen van inlichting over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor de directie een beoordeling heeft gemaakt.
- ▶ Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot de conclusie en veronderstellingen van de directie inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- ▶ Jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- ▶ Bijlagen 1 t/m 5.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en het bestuur voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. De directie is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van Prolander, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door het bestuur vastgestelde normenkader d.d. 16 december 2024 en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarstukken.

In dit kader is de directie tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het bestuur op 16 december 2024, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door de directie gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeenschappelijke regeling. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 20 maart 2025

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Ant

drs. R.H. Bouman RA

Bijlagen

Bijlage 1 – Wijzigingen op de begroting 2024

Gedurende het boekjaar is de begroting op enkele onderdelen gewijzigd. De wijzigingen zijn in onderstaand overzicht op het niveau van prestaties weergegeven.

Exploitatiebegroting 2024	Begr. 2024 v. wijziging	1e begr. wijz. 2024	2e begr. wijz. 2024	3e begr. wijz. 2024	4e begr. wijz. 2024	5e begr. wijz. 2024	6e begr. wijz. 2024	7e begr. wijz. 2024	Begr. 2024 n. wijziging
Personele kosten	12.641.000	400.000	100.200	1.190.400	1.156.800	-	-	37.600	15.526.000
Loonkosten	11.740.500	400.000	95.500	1.190.400	1.156.800			37.600	14.620.800
Aanvullende bedrijfsvoering	299.000								299.000
Overige bijkomende kosten	601.500		4.700						606.200
Materiele kosten	2.946.000	-	20.100	50.100	-	-	-	-	3.016.700
Huisvesting	1.079.000					-45.000			1.034.000
Automatisering	1.128.000		20.100	50.100		45.000			1.243.200
Archiefkosten	20.000								20.000
Kapitaallasten investeringen	49.500								49.500
Externe deskundigen	522.500								522.500
Kantoorkosten	97.500								97.500
Onvoorzien	50.000								50.000
Totaal lasten	15.587.000	400.000	120.300	1.240.500	1.156.800	-	-	37.600	18.542.200
Ontvangsten	-15.588.500	-400.000	-120.300	-1.240.500	-1.156.800	-	-	-	-18.506.100
Bijdrage Drenthe	-7.259.000		-120.300						-7.379.300
Bijdrage Groningen	-3.301.500								-3.301.500
Aanvullende opdrachten	-5.028.000			-1.240.500	-1.156.800				-7.425.300
Overige incidentele baten	-	-400.000							-400.000
Totaal baten	-15.588.500	-400.000	-120.300	-1.240.500	-1.156.800	-	-	-	-18.506.100
Saldo van baten en lasten	-1.500	-	-	-	-	-	-	37.600	36.600
Mutatie in de reserves	-	-	-	-	-	-	-	-37.600	-37.600
Totaal begrotingsresultaat	-1.500	-	-	-	-	-	-	-	-1.500

Korte toelichting per mutatie

Eerste begrotingswijziging 2024:

Met deze begrotingswijziging worden de verwachte rentebaten meerjarig ingezet als dekking voor de extra interne personele lasten als gevolg van extra opdrachten, zoals Programma Natuur in Drenthe en Toukomst in Groningen. Het gaat om het oplossen van enkele knelpunten zoals genoemd in de najaarsrapportage 2023.

Tweede begrotingswijziging 2024:

De 2e begrotingswijziging 2024 betreft de in de PPO-2023 met Drenthe afgestemde structurele uitbreiding van de formatie SNL met 1,0 fte (bundel Natuur) voor een bedrag van € 120.300. De deelnemersbijdrage van de provincie Drenthe wordt met hetzelfde bedrag verhoogd.

Derde begrotingswijziging 2024:

De 3e begrotingswijziging betreft de wijziging van extra door de provincie Drenthe betaalde PPO uren voor 2024. Het betreft de zogenaamde Versnellingsuren. Net als in 2020 t/m 2023 zijn deze versnellingsuren ingevuld via tijdelijke inhuur of tijdelijke contracten, waarbij de externe opdrachten via Prolander verlopen. Het gaat om een bedrag van € 1.240.500, waartegenover een extra bijdrage van dezelfde omvang staat.

Vierde begrotingswijziging 2024:

De 4e begrotingswijziging betreft een aantal betaalde opdrachten voor de provincie Groningen waarover in de PPO 2024 afspraken zijn gemaakt. Het gaat onder andere om TLG en om de extra opdrachten in Groningen Oost, het Zuidelijk Westerkwartier, voor Stikstof en voor Vissen voor Verbinding. De extra loonkosten die hiermee zijn gemoeid voor 2024 bedragen € 1.156.800

Vijfde begrotingswijziging 2024:

De vijfde begrotingswijziging betreft een overheveling van € 45.000 van Huisvestingskosten naar Automatiseringskosten, om de toenemende ICT-kosten als gevolg van de groeiende omvang van de organisatie te ondervangen. Op huisvesting is sprake van onderbesteding.

Zesde begrotingswijziging 2024:

De zesde begrotingswijziging betreft de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2023. Deze begrotingswijziging heeft geen invloed op de begroting 2024.

Zevende begrotingswijziging 2024:

Vanuit de algemene reserve zijn de extra kosten van € 37.600 voor inhuur personeel, in verband met niet werk gerelateerde langdurige ziekte van een medewerker, toegevoegd aan de begroting 2024. Deze ziektevervanging is noodzakelijk voor de voortgang van de afgesloten provinciale prestatieovereenkomsten.

Bijlage 2 – Gedetailleerd overzicht van de activa

Materiële vaste activa	Aanschaf-waarde	Boekwaarde 31-12-2023	Investeringen boekjaar	Afschrijvingen boekjaar	Boekwaarde 31-12-2024
Investeringen met economisch nut					
Overige materiële vaste activa	217.373	109.983	15.232	49.241	75.974
- ICT-investering (2020)	64.282	16.071	-	16.071	-
- ICT-investering (2021)	58.525	29.262	-5.174	14.631	9.458
- ICT-investering (2022)	38.038	28.528	-	9.509	19.019
- ICT-investering (2023)	36.122	36.122		9.030	27.092
- ICT-investering (2024)	20.406	-	20.406	-	20.406
Totaal vaste activa	217.373	109.983	15.232	49.241	75.974

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 20 maart 2025

Paraaf:

Bijlage 3 – Gedetailleerd overzicht overhead

Overhead realisatie 2024	Aandeel overhead	Begr. 2024 v. wijz	Realisatie 2024
Prestatie	in %	Saldo	Saldo
Loonkosten	12,42%	1.457.725	1.740.873
Aanvullende bedrijfsvoering	100,00%	299.000	249.143
Overige bijkomende kosten	100,00%	601.500	643.827
Organisatieontwikkeling	100,00%	-	-
Totaal personele kosten		2.358.225	2.633.843
Huisvesting	100,00%	1.079.000	752.966
Automatisering	100,00%	1.128.000	1.177.287
Archiefkosten	100,00%	20.000	11.348
Kapitaallasten investeringen	12,42%	6.146	6.756
Externe deskundigen	12,42%	64.875	68.446
Kantoorkosten	100,00%	97.500	73.972
Onvoorzien	0,00%	-	-
Totaal materiële kosten		2.395.521	2.090.776
Totaal lasten		4.753.746	4.724.619

	Begr. 2024 v. wijz	Realisatie 2024
Totaal overhead	4.753.746	4.724.619
Totaal lasten	15.587.000	17.535.194
Percentage overhead	30,50%	26,94%

Bijlage 4 – Taakveldenoverzicht

Op grond van het BBV is bij de jaarstukken een totaaloverzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld opgenomen. Voor Prolander is als uitvoeringsorganisatie een beperkt aantal taakvelden van toepassing.

Overzicht taakvelden	Realisatie 2024		
Taakvelden	Lasten	Baten	Saldo
0.5 Overige baten en lasten	-	-	-
0.6 Overhead	4.724.619	-	4.724.619
0.8 Mutatie reserves	-	-37.669	-37.669
0.9 Resultaat	590.695	-	590.695
0. Algemene dekkingsmiddelen	5.315.314	-37.669	5.277.645
1.1 Provinciale Staten	118.212	-	118.212
1. Bestuur	118.212	-	118.212
5.1 Natuurontwikkeling	12.459.110	-17.755.805	-5.296.695
5.2 Beheer natuurgebieden	233.253	-332.415	-99.162
5. Natuur	12.692.363	-18.088.220	-5.395.857
Totaal taakvelden	18.125.889	-18.125.889	-

Bijlage 5 – Lijst met afkortingen

Afkorting	Volledige omschrijving afkorting
AO	Administratieve Organisatie
Arbo	Arbeidsomstandigheden
Bado	Besluit accountantscontrole decentrale overheden
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
Btw	Belasting toegevoegde waarde
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DPLG	Drents Programma Landelijk Gebied
DVO	Dienstverleningsovereenkomst(en)
EBS	E-Business Suite
EZ	Economische Zaken
Fte	fulltime-equivalent
GIS	Geografisch informatiesysteem
GR	Gemeenschappelijke Regeling
Ha	Hectare
HRM	Human Resource Management
HR	Human Resource
ICT	Informatietechnologie
IKB	Individueel Keuze Budget
KCC	Klantcontactcentrum
MT	Management Team
NNN	Natuurnetwerk Nederland
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
P&C-cyclus	Planning- en controlcyclus
PAS	Programma Aanpak Stikstof
PIOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering/Administratie, Communicatie en Huisvesting
PMV	Provinciale Maandverantwoording
PPO	Provinciale Prestatieovereenkomst
PPOV	Provinciale Prestatieovereenkomst Verantwoording
TLG	Transitie Landelijk Gebied (Groningen)
VRIS	Vastgoed Registratie en Informatie Systeem
Wet fido	Wet financiering decentrale overheden
WNT	Wet normering topinkomens